

Lab Tests Online

■ Ing. Lenka Nováková, ROCHE s.r.o., Diagnostics Division

■ prof. MUDr. Jaroslav Racek, DrSc., Ústav klinické biochemie a hematologie LF UK a FN Plzeň

■ Ing. Lubomír Stríž, výkonný ředitel CZEDMA

Cílem www.labtestsonline.cz je podporovat vztah mezi pacientem (návštěvníkem stránek Lab Tests Online) a jeho lékařem, nikoliv nahradit komunikaci mezi nimi. Informační portál Lab Tests Online je oceňovaný nekomerční webový zdroj, který pomáhá pacientům, jejich pečovateltům, lékařům různých oborů a dalším zdravotnickým pracovníkům porozumět významu laboratorních testů, které jsou důležitou součástí lékařské péče.

80 % údajů o nemocném a jeho zdravotním stavu lze získat pomocí laboratorních vyšetření. Výsledky laboratorních testů proto hrají nezastupitelnou roli ve zdravotní péči, a to zejména:

- u diabetických pacientů;
- u pacientů na jednotkách intenzivní péče;
- při diagnostice srdečního infarktu;
- při diagnostice infekčních onemocnění atd.

Jen díky včasné identifikaci viru SARS-CoV-2 (laboratorními testy) jako příčiny virového onemocnění COVID-19 s často fatálními následky se podařilo významně snížit dopady celosvětové pandemie.

Zájem pacientů o vlastní zdraví významně stoupá, nicméně vyznat se v laboratorních testech není pro laika jednoduché. Lékaři jsou často zahlceni administrativou a mají limitované časové možnosti detailně pacientům vysvětlovat podstatu laboratorních vyšetření a jejich hodnoty. I pro ně je těžké se orientovat ve všech nových testech či nových poznatcích a interpretovat získané výsledky. V době silícího významu online prostředí, jako snadno dostupného zdroje informací, jsou tak stále důležitější nezávislé vzdělávací weby garantované odborníky, které srozumitelným způsobem vysvětlují význam jednotlivých testů a umožňují pacientům online konzultace konkrétních problémů.

Rada portálu Lab Tests Online v České republice

předseda rady:
prof. MUDr. Jaroslav Racek, DrSc. (Ústav klinické biochemie a hematologie LF UK a FN Plzeň)

členové rady:
prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA (Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky 1. LF UK a VFN)
Ing. Lenka Nováková (ROCHE s.r.o. Diagnostics Division, člen CZEDMA)
Ing. Lubomír Stríž (výkonný ředitel CZEDMA)
Zuzana Tesařová (výkonný koordinátor CZEDMA)

HISTORIE LAB TESTS ONLINE

Počátky Lab Tests Online v USA

V roce 2001 Americká asociace klinické chemie (AACC) zahájila vzdělávací projekt pro pacienty nazvaný **Lab Tests Online**. Jeho cílem bylo prostřednictvím

internetu podat laické veřejnosti (pacientům a jejich rodinným příslušníkům) důvěryhodné informace o laboratorních testech a jejich významu. Jednalo se o nekomerční, neziskový projekt a obsah všech dokumentů garantovali lékařští odborníci z mnoha oborů. Projekt vzbudil velký zájem a během následujících 6 let se rozšířil do dalších 17 zemí ve čtyřech světadílech, ve 13 jazykových mutacích.

→ Tisková konference Lab Tests Online, zleva Tomáš Zima, Štěpán Svačina, Zdeněk Kabátek, Jaroslav Racek

Česká historie Lab Tests Online

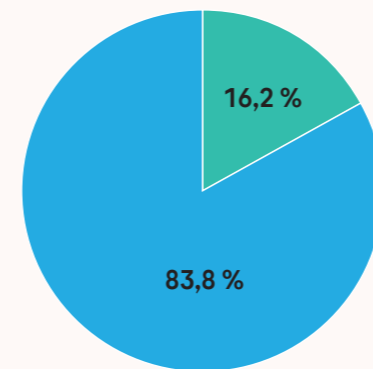
V roce 2007 byla podepsána licenční dohoda o připojení České republiky do

mezinárodního projektu Lab Tests Online, kterou potvrdily EDMA (Evropská asociace výrobců a distributorů IVD), ČSKB (Česká společnost klinické biochemie) a CZEDMA (Česká společnost výrobců a distributorů diagnostik in vitro). V říjnu 2008 byla slavnostně spuštěna česká verze, která obsahovala popis prvních 98 laboratorních vyšetření pod garancí ČSKB ve spolupráci s CZEDMA.

V roce 2019 EDMA přestala projekt podporovat

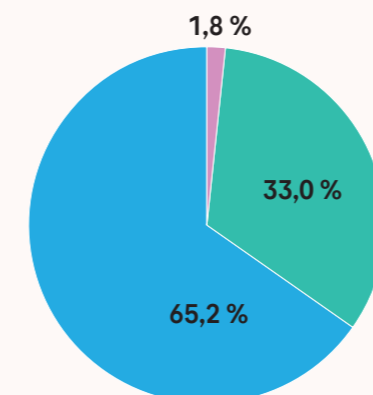
V některých zemích projekt postupně skončil (např. Německo). V České republice se ke hrazení licence AACC zavázala CZEDMA, garanci a zajištění odborného obsahu zajiš-

tovala stále ČSKB. Na mezinárodním fóru probíhala řada turbulentních jednání o dalším pokračování projektu Lab Test Online.

■ nový návštěvník
■ opakovaná návštěva

→ Graf č. 1: Opakované / nové návštěvy webu Lab Tests Online v roce 2022

■ počítač
■ mobilní zařízení
■ tablet

→ Graf č. 2: Návštěvy webu dle typu zařízení v roce 2022

Česká republika se jako jediná rozhodla pro vlastní českého provozovatele webových stránek. V situaci „jsme v tom sami“ získala současně nový, modernější vzhled a flexibilitu rychle reagovat na novinky.

V roce 2021 prodala AACC licenci na Lab Tests Online komerční firmě OneCare

Vzhled stránek v USA provozovaných novým majitelem se přizpůsobil

komerčnímu pojetí: nové členění hesel, ceníky, objednávka testů, propagace „home testing“. Platnost licenční smlouvy od AACC skončila v roce 2022. Obsah české verze Lab Tests Online se však podařilo zachovat.

Od roku 2023 je Lab Tests Online v ČR zcela nezávislým projektem

Rada portálu labtestsonline.cz se rozhodla pokračovat v dosavadním nekomerčním pojetí, kdy indikace laboratorního vyšetření patří do rukou lékaře, který nemocného vyšetřuje. Projekt Lab Tests Online pomáhá široké veřejnosti pochopit význam jednotlivých laboratorních testů.

O provoz se stará sdružení CZEDMA, o odbornou stránku ČSKB ve spolupráci s dalšími odborníky laboratorní a klinické medicíny, webové stránky zajišťuje firma Contimex, medializaci projektu agentura 4JAN.

- Byl modernizován vzhled stránek.
- Rozšířila se jejich dostupnost i přes mobilní média a Facebook.
- Měsíčně stránky navštíví až 40 000 unikátních návštěvníků z řad pacientů, lékařů i dalšího zdravotního personálu.
- Texty jsou pravidelně aktualizovány a doplňovány novinkami z laboratorní medicíny.

Zda se návštěvníci Lab Tests Online opakovaně vrací, ukazuje Graf 1.

Z jakého přenosného zařízení se na Lab Tests Online připojují, shrnuje Graf 2.

V současnosti jsou na českých stránkách Lab Tests Online údaje zahrnující:

- 327 laboratorních testů z různých lékařských oborů;
- 119 onemocnění a stavů;
- 4 screeningové programy v ČR s využitím 44 laboratorních testů;
- slovníček s více než 300 odbornými medicínskými termíny;
- informace o přípravě pacienta před laboratorními odběry;
- vysvětlení, co jsou referenční hodnoty, home testing apod.;
- videa o odběru krve a jak vzniká laboratorní výsledek;
- řadu novinek, zejména z laboratorní medicíny.

Stránky jsou dostupné i přes oficiální vzdělávací portál Ministerstva zdravotnictví České republiky (NZIP – Národní zdravotní informační portál).

Záštitu informačnímu portálu Lab Tests Online v roce 2023 poskytli tito významní představitelé:

- prof. MUDr. Vlastimil Válek, CSc., MBA, EBIR, ministr zdravotnictví České republiky
- prof. MUDr. Štěpán Svačina, DrSc., předseda České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně
- prof. MUDr. Milena Králíčková, Ph.D., rektorka Univerzity Karlovy

→ Úvodní stránka webového portálu Lab Tests Online

Pomáháme zvyšovat zdravotní gramotnost v České republice

■ Ing. Lenka Nováková, ROCHE s.r.o., Diagnostics Division

■ prof. MUDr. Jaroslav Racek, DrSc., Ústav klinické biochemie a hematologie LF UK a FN Plzeň

■ Ing. Lubomír Stríž, výkonný ředitel CZEDMA

Webový portál Lab Tests Online, který je průkopníkem v internetovém světě spolehlivých zdravotnických informací, slaví 15 let existence.

„Lékaři potřebují vzdělaného pacienta, protože jen takový dovede dosáhnout lepších výsledků v léčbě a získat tak dobrou prognózu svého onemocnění. Vidím Lab Tests Online jako světlo propojující zdravotníka v ordinaci s pacientem a umožňující, aby pacient mohl pro sebe něco více udělat,“ zaznělo z úst

O významu zdravotní gramotnosti, roli vzdělávacího portálu Lab Tests Online, ale i boji proti dezinformacím na tiskové konferenci promluvili:

prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc.,

člen rady Lab Tests Online, člen výboru ČSKB ČLS JEP:

„Ve světle obrovského rozvoje internetu a dostupnosti zdravotnických informací je neustále třeba lidem vysvětlovat, že množství z těchto informací je zavádějících, neúplných nebo záměrně klamavých. Proto

„Zdravotní gramotnost vnímáme jako prioritu. Je velmi důležité, když má pacient k dispozici místo, kde si může o své nemoci zjistit vše, co potřebuje nebo čemu nerozuměl. Obrovský význam portálu Lab Tests Online spatřujeme i v jeho pomoci lékařům, protože v dnešní uspěchané době nemá lékař vždy prostor detailně poučit pacienta a vysvětlit mu výsledky všech laboratorních testů, důvody dalších vyšetření a případných zákroků. Lab Tests Online je proto přínosem pro pacienty, jejich rodiny i pro odbornou veřejnost.“

prof. MUDr. Štěpán Svačina, DrSc.,

předseda České lékařské společnosti JEP:

„Podle posledního průzkumu M-POHL (WHO Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy), který proběhl v roce 2020 a porovnával úroveň zdravotní gramotnosti v České republice se stavem roku 2015, jsme se z těch dolních příček posunuli o něco nahoru. Nicméně ke špičce máme ještě hodně daleko.“

Proto je třeba každou aktivitu vedoucí ke zvýšení zdravotní gramotnosti rozvíjet. A uvítám také širší propojení portálu Lab Tests Online s NZIP (Národní zdravotní informační portál), kde je naše Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně odborným garantem obsahu.“

prof. MUDr. Jan Škrha, DrSc., člen výboru

České internistické společnosti, člen výboru České diabetologické společnosti ČLS JEP:

„Jsem více než 45 let ve zdravotnictví, denně přicházím do styku s pacienty a uvědomuji si, co všechno musím vysvětlit pacientovi, ale také to, na co mám čas a na co čas nemám. Pro nás znamená portál Lab Tests Online pomocníka především v oblasti edukace pacienta a tím pádem podporu jeho spolupráce. Tento projekt je klasickou ukázkou, že si pacient může kliknout na nějaký test a podívat se, co znamená. Pak přichází do ordinace s vědomím, že se chce zeptat na něco víc, co s tím a jaká bude další cesta.“

poskytujeme informace založené na moderních výsledcích medicíny, a ne na cílech reklamního byznysu.“

MUDr. Jaroslav Racek, DrSc.,

předseda rady Lab Tests Online, člen výboru ČSKB ČLS JEP:

„Návštěvník zde nenajde reklamy a ani doporučení týkající se podvodných vyšetřovacích a léčebných metod. Během posledních let jsem byl prostřednictvím webu labtestsonline.cz mnohokrát tázán na problematiku parazitů, těžkých kovů, streptokoků, toxinů, překyselení nebo detoxikaci organismu. Když vidím, kolik lidí věří podvodníkům a ziskuchtivým firmám, znovu si uvědomuji, jak je zdravotní gramotnost nesmírně důležitá.“

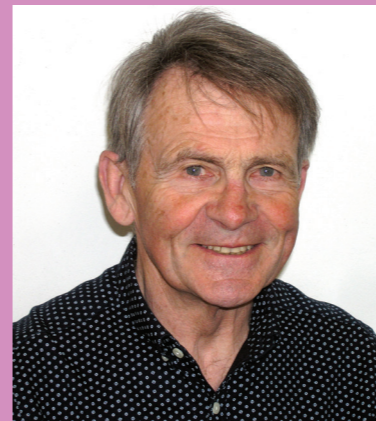
Ing. Zdeněk Kabátek,

ředitel Všeobecné zdravotní pojišťovny:

prof. MUDr. J. Škrha, DrSc., v Karolinu na tiskové konferenci u příležitosti oslav 15. výročí spuštění české verze informačního portálu www.labtestsonline.cz na tiskové konferenci 12. října 2023.

Návštěvníci portálu získají odpovědi na otázky: proč se nechat vyšetřit, jak se na odběr připravit, co je vyšetřováno a co výsledek laboratorního vyšetření znamená. Svě místo zde mají nejčastěji kladené otázky (podstránka FAQ) a slovníček pojmů. Odbornost a aktuálnost obsahu garantuje Česká společnost klinické biochemie České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČSKB ČLS JEP). Díky výše uvedenému se stal portál www.labtestsonline.cz během svého 15letého fungování pomocníkem nejen pacientů, ale i lékařů ze všech oborů.

Ing. Lubomír Stríž

výkonný ředitel CZEDMA

Kontakt:

striz@czedma.cz

Pracoval mnoho let na různých manažerských pozicích ve zdravotnickém průmyslu a v posledních letech vede Českou asociaci výrobců a dodavatelů diagnostik *in vitro* Česká asociace výrobců a dodavatelů diagnostik *in vitro* CZEDMA. Aktivně se zaměřuje na zkvalitňování webového portálu Lab Tests Online a jeho propagaci nejen mezi zdravotnickými odborníky, ale i široké laické veřejnosti.

A tady se ukazuje, jak tento projekt pomáhá. Že to je skutečně pomoc zdravotníkům, kteří jsou trvale v kontaktu s pacienty.

Budoucnost portálu Lab Tests Online aneb význam zvyšování zdravotní gramotnosti v procesu digitalizace zdravotnictví

Přesně měsíc před konáním konference Lab Tests Online (12. 9. 2023) o významu zvyšování zdravotní gramotnosti publikoval časopis Medical Tribune článek „V digitalizaci zdravotnictví máme stále co dohánět“. Podle člena správní rady Aliance pro telemedicínu a digitalizaci zdravotnictví a sociálních služeb (ATDZS) Jiřího Baťka je třeba při plánování všech změn systému respektovat současné nastavení systému s ohledem jak na poskytovatele služeb, tak na potřeby pacientů. Předpokládá se, že díky sdílení dat budou všichni lékařští specialisté znát kompletní anamnézu pacienta, což výrazně pomůže v jeho léčbě a omezí riziko případných chyb. Rovněž pacienti budou mít

Ing. Lenka Nováková

ROCHE s.r.o., Diagnostics Division (člen CZEDMA), členka rady Lab Tests Online

Kontakt:

lenka.novakova.ln1@roche.com

V diagnostické divizi Roche s.r.o. pracuje od roku 1996. V letech 2001–2018 zastupovala společnost Roche v zájmovém sdružení právnických osob s názvem Česká asociace výrobců a dodavatelů diagnostik *in vitro* Česká asociace výrobců a dodavatelů diagnostik *in vitro* CZEDMA. Od roku 2007 je členkou rady projektu Lab Tests Online. Tento projekt se věnuje zvyšování zdravotní gramotnosti pacientů, lékařů i všech ostatních zdravotníků, a to především v oblasti laboratorní medicíny.

přístup do své zdravotní dokumentace, aby svůj zdravotní stav mohli probírat s lékařem na dálku.

Jsou ale na tuto výzvu čeští pacienti systematicky připravováni? Běžným občanům digitalizace (eHealth technologie) možná zajistí větší komfort v přístupu k péči, ale pokud nepůjde ruku v ruce se zvýšením jejich zdravotní gramotnosti, přispěje v hlavách pacientů k nejistotě a otázkám, co je dobře a co špatně. Opakovaně jsou zmiňovány obavy ze zavedení jednotné povinnosti využívání eHealth technologií a jejich odmítání staršími pacienty. Projekty poskytující odborně garantované a důvěryhodné informace, jako je webový portál Lab Tests Online, NZIP nebo portály patientských organizací, budou hrát při zvyšování

Prof. MUDr. Jaroslav Racek, DrSc.

Ústav klinické biochemie a hematologie LF UK a FN Plzeň

Kontakt:

RACEK@fnplzen.cz

Inicioval konsolidaci laboratorních oborů ve FN v Plzni; dlouhé roky stál v čele Ústavu klinické biochemie a hematologie. Dvě funkční období byl předsedou České společnosti klinické biochemie, nyní je místopředsedou. Jeho zásluhou se klinická biochemie stala povinným předmětem zakončeným zkouškou na LF UK v Plzni jako první v ČR. Je autorem nebo spoluautorem 355 prací v recenzovaných časopisech, 7 monografií a 11 kapitol v monografiích; jeho H-index je 26 (SCI). Monografie *Klinická biochemie* se dočkala již tří vydání, podle online učebnice klinické biochemie se učí laboranti na několika vysokých školách ČR. Tento obor propaguje prof. Racek také v rámci Evropské federace klinické chemie, na lékařské fakultě i mezi laickou veřejností, a to díky projektu Lab Tests Online.

zdravotní gramotnosti a vysvětlování dezinformačních komerčních kampaní stále významnější roli. Nevyřčenou a možná ani nepojmenovanou otázkou je, zda budou tyto individuální neziskové „informační ostrovy“ poskytující komfortní a úspěšnou edukaci pacientů dlouhodobě udržitelné. Jejich fungování je totiž podmíněno především osobním nasazením jednotlivců a limitovanými zdroji neziskového sektoru.